

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATTSannheten er en
forestilling for fantasiløse

HAUK

DAGENS SUKK

Uten nasjonalstaten som ramme vil ikke velferdsstatene overleve.

Fri flyts fall

Chr. Anton Smedshaug

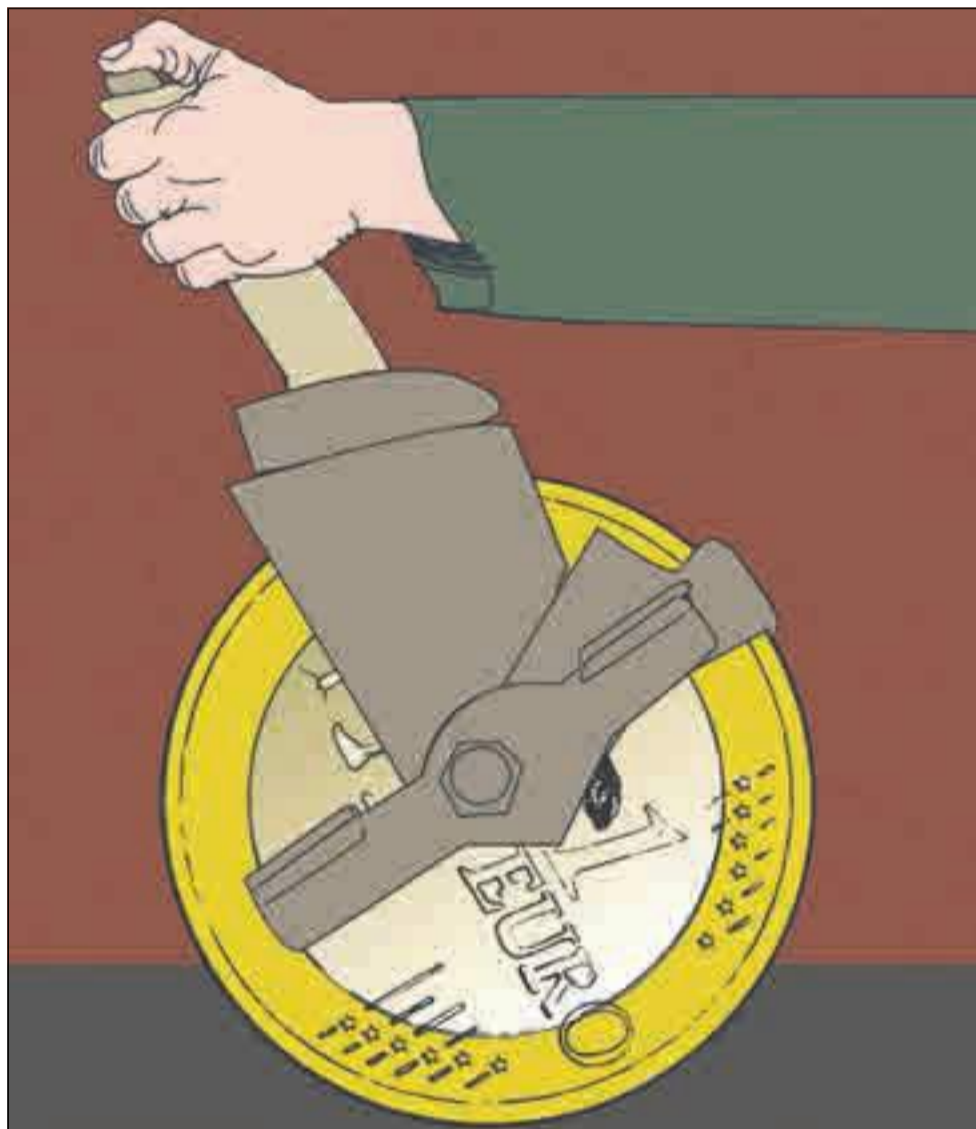
KRON OG MYNT

Dagens tilbakeslag for «globalisering» har etter hvert blitt spådd av mange, men få har vært så tydelig, så tidlig, som professor i økonomi Dani Rodrik. Allerede i 2003 forutså han tilbakeslaget med boken «The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy». Han tydeliggjør der at forskjellen mellom de som har en jobb som er utsatt på grunn av innvandring og automatisering, og de som arbeider i industri eller tjenester som ikke kan flyttes ut eller opplever konkurranse fra innvandring, er markant. Skillene i arbeidsmarkedet øker, og fordelingen blir svekket.

Rodrik hevder at «demokrati, nasjonal suverenitet og global integrering samtidig er umulig». Han antyder da også at verden måtte finne en balanse, og at nasjonalstaten ikke var utdatert. Han fikk rett, ikke minst grunnet det store skillet mellom hva folk ble lovet og hva folk opplever i praksis som følge av fri flyt. Det bør ikke overraske noen at mange velgere nå sier ifra.

Vi ble fortalt at Øst- og Vest-Europa hadde samme syn på demokrati, union og nasjonalstat. Vi ble fortalt at vår egen sekularisering skulle følges av tilsvarende sekularisering rundt oss. Vi ble fortalt at fri flyt globalt skulle bli lønnsomt for alle land. Vi ble fortalt at fri flyt i EU og EØS skulle føre til sunn utveksling og flytting mellom øst og vest i Europa i en form for balanse. Vi ble fortalt at globalisering skulle gjøre alle rikere og demokratiet sterkere. Vi ble fortalt at vi alle skulle leve i en verden der de fattige ble færre – og middelklassen større. Vi ble fortalt at forskjellene i Europa skulle bli mindre.

Situasjonen er motsatt. Demokratiet er truet i flere land i Europa, samarbeidet i EU slår sprekker, middelklassen minker og føler seg sveket samtidig som det økonomiske grunnlaget for velferden reduseres. EU har ikke greid å skape vekst og trygghet etter finanskrisen og migrasjonspresset. Eliten har sviktet. Vanlige folk er klemte mellom internasjonale selskaper som optimaliserer skatt, investeringer og arbeidsplasser mellom forskjellige land- og innvandring som presser arbeidsmarkedet ned og boligmarkedet opp. I tillegg står land etter land uten strategier for de endringene i arbeidsmarkedene som automatiseringen skaper. Dette gjelder særlig de landene som har mistet rimelig styring

ILLUSTRASJON: KNUT LØVÅS, KNUTLIVAS@GMAIL.COM

både over arbeidstilbudet og arbeidsstokken.

Produksjonssektoren er et særlig kritisk område. Bare gjennom en kompetent og omstillingsdyktig befolkning, sammen med en god nasjonal industristrategi, vil et land greie å ta vare på og videreutvikle et produksjonsgrunnlag som er tilstrekkelig for å opprettholde velferdsstaten. Stadig større automatisering og derigjennom høy kapitalinnsats gjør kapitalavkastningen høyere enn før. Denne profitten

«Vi ble fortalt at globalisering skulle gjøre alle rikere»

må i størst mulig grad skattes i hvert enkelt land. Dette forutsetter en nasjonal eierskapsstrategi og større kontroll med kapitalflyten.

Velferdsstaten vil ikke dominere det 21. århundre uten at den politiske økonomien legger til rette for den. Tiden etter murens fall har ikke blitt den suksessen som mange i Vesten hadde trodd. Og fri flyt-politikken må ta mye av ansvaret. EU står for den sterkeste globaliseringen i verden, med en halv milliard mennesker i fri flyt innenfor en region med store kulturelle og økonomiske forskjeller. Motsetningene og motstanden bygger

seg nå opp fordi den økonomiske framgangen uteblir. Nasjonalstaten vil nå få en renessanse. Uten nasjonalstaten som ramme er det vanskelig å se hvordan forpliktende sosiale fellesskap som viderefører de forskjellige velferdsstatene, kan opprettholdes.

Winston Churchill definerte det sentrale punktet i vestlig sivilisasjon slik: Det at elitene underkaster seg folkets etablerte sedvane og deres vilje slik den uttrykkes i grunnloven. Spennet mellom folk og eliter er blitt for stort politisk og økonomisk. Begge deler vil bedres med mindre

overnasjonalitet. Nyliberalismen har dominert siden 1980-tallet med EUs Maastricht-traktat og opprettelsen av det indre marked som et avgjørende utviklingstrekk. De neste tretti år vil bli brukt på reversere mange av disse feilgrepene.

Chr. Anton Smedshaug, daglig leder i AgriAnalyse
christian.anton.smedshaug@agrianalyse.no

Økonomene Morten Jerven, Erik S. Reinert, Marianne Marthinsen, Rune Skarstein, Camilla Øvald og Chr. Anton Smedshaug skriver onsdager i Klassekampen. Smedhaug kommer med boken «Europa etter EU» i november.

PÅ TEPPE

Kulturnytt

Dagsrevyen slo mandag nådeløst tilbake mot kritikken av **overdekking av hovedstaden og underdekking av distriktene.**

Man brukte **sju minutter** på reportasje og kjendisintervjuer i anledning at musikalen **Les Misérables** skal settes opp (til en forandring).

At dette skal skje på **en scene midt i Oslo** er så selvsagt at det ikke var verdt å nevne.

Urbant orientert.

Kraftige saker

Bilaget fortalte lørdag om tyver som **brøt seg inn i en ambulanserbåt og stjal livmorutdrivende medisiner.**

– Vi får for fødsels- hjelpens skyld håpe at det dreide seg om medikamenter som **driver ut morkaka**, bemerket jordmor med fartstid.

Ignoranter

En innsender forteller om graverende tilstander i Høyre:

Selv har jeg vært på seminar der en talsmann for Høyre ikke kunne redegjøre for innholdet i § 112, jeg måtte lese paragrafen høyt for ham.

Og dette skal liksom være de dannedes parti.

Statskupp?

En mann sto i går for retten, tiltalt for voldelige trusler mot Hadia Tajik.

Grunnen til aggresjonen var, slik nyhetsbyrået NTB oppsummerer saken, at

Tajik har tatt til orde for at Norge bør avskaffe demokratiet og isteden bli en republikk.

Dette hadde vi ikke ventet på dette nivået.

Byen er Bergen

En restauranteier i Bergen har drevet på i 34 år og sier til Bergens Tidende at han **aldri har opplevd en så dårlig julebordsesong.**

Selv om sola skinner og Brann tar medalje, gjelder det å ta sorgene på forskudd.

teppet@klassekampen.no